

En ny, grøn Nordsøaftale

Nordsøaftalen fra 2020 blev hyldet for at vise vejen ud af den fossile produktion i Danmark. Her godt fem år senere viser aftalen sig dog at være ganske hullet.

Siden aftalens indgåelse har vi set følgende fossile udvidelser:
nye felter og udvidelser (Solsort 2022, HEMJ 2024),
licensansøgninger (Elly-Luke 2023),
feltgodkendelser (Solsort 2022, Hejre 2024),
licensforlængelser (Hejre 2024),
dispensationer/rabatter (Solsort 2022, Hejre 2024),
projektansøgninger for nye felter i eksisterende licenser (Adda 2025),
SVM-regeringens oplæg til at forlænge bl.a. Tyra IIs licens til 2050.

Det er ikke et grønt foregangsland værdigt. Nordsøaftalen trænger til en grøn opdatering, hvor mulighederne for fossile udvidelser fjernes og en reel udfasning påbegyndes hurtigst muligt.

En ny, grøn Nordsøaftale bør som minimum indeholde:

Stop olie- og gasproduktionen i 2031

Stop alle olie og gas-udvidelser

Grøn jobgaranti til alle offshore-arbejdere

Fossile beslutninger skal igen behandles politisk

Fossilfri
Fremtid

Den nuværende aftales mangler

En problematisk slutdato

Ved indgåelsen af Nordsøaftalen i 2020 blev slutdatoen i 2050 beskrevet som en "udfasningsplan." Slutdatoen er problematisk af tre årsager:

1) Slutdatoen i 2050 er ikke sat ud fra klimavidenskabelige, men pragmatiske og juridiske hensyn. Ifølge rapporten "Phaseout Pathways for Fossil Fuel Production Within Paris-Compliant Carbon Budgets" (Tyndall Centre for Climate Change Research, 2022) bør Danmark være fuldt udfaset fra både fossil produktion og -forbrug i 2031, hvis vi ønsker 67% sandsynlighed for at overholde Parisaftalens 1,5-gradersmål.

2) Danmark har siden 2021 været medstifter af Beyond Oil and Gas Alliance, der arbejder på at få flere lande til at stoppe nye licenser og sætte 'Paris-kompatible' slutdatoer for fossil produktion. Det underminerer alliancens troværdighed, at Danmark som kernemedlem og medstifter ikke selv har en slutdato, der lever op til Paris-aftalen.

3) En slutdato er ikke det samme som en udfasningsplan. Det understreges af, at produktionen pt. forventes at stige frem til 2030 - ti år efter Nordsøaftalens indgåelse.

Manglende jobsikkerhed for offshorearbejderne

Offshorearbejdernes jobs er i den nuværende aftale ikke beskyttet i tilfælde af, at felter udfases før tid. En ny, grøn Nordsøaftale bør indeholde en grøn jobgaranti for arbejderne i offshore-industrien. Det betyder helt konkret, at hvis et felt udfases før tid, så er offshore-arbejderne garanteret et andet godt, grønt job f.eks. til implementering af vedvarende energi. Arbejderne skal også have gavn af den grønne energiomstilling.

Kattelemme for fossil ekspansion

Ved indgåelsen af Nordsøaftalen i 2020 fejrede man beslutningen om at aflyse statslige udbudsrunder.

I mange andre lande ville det være et afgørende skridt væk fra fossile udvidelser. Men ikke i Danmark. Her har samlet set syv statslige udbudsrunder ført til seks nye olie- og gasprojekter. De femten andre felter i Nordsøen kommer fra licens 1/62, Mærskes kæmpelicens fra 1962, som TotalEnergies købte i 2017. Den indeholder fortsat en lang række uudnyttede fund, bl.a. Adda, Alma, Boje og Freja. Disse kan TotalEnergies frit anmode om driftstilladelse til, uden at anmode om nye licenser.

Da man valgte at "låse de resterende regler fast frem til 2050" for at skabe sikkerhed for branchen, beholdt man muligheden for at tildele nye licenser, hvis selskaberne anmoder om det. Selvom man har aflyst statslige udbudsrunder, er langt de fleste områder stadig åbne, hvis et olieselskab viser interesse. Det så vi i 2023, da selskabet BlueNord anmodede om licens til Elly-Luke-felterne. Anmodningen igangsatte en 'minirunde', hvor interesserede kunne byde ind på det pågældende felt. Processen blev afsluttet, da BlueNord trak sig efter offentligt pres. Der er dog intet til hinder for, at nye anmodninger kan lande på ministerens bord.

Nye licenser kan også opnås ved en såkaldt 'naboblok'-procedure, hvor en operatør kan anmode om at udvide produktionen til et nabofelt. Desuden har selskaber fortsat mulighed for licensforlængelse. I 2003 blev kæmpelicensen 1/62 forlænget med yderligere tredive år, så den nu gælder til 2042. Feltet Syd Arne har også tidligere fået 20 års forlængelse oveni de 30 år, den oprindelige licens gjaldt. Hejre-feltet blev i 2024 forlænget fra 2040 til 2047, selvom det endnu ikke var sat i drift.

Senest har SVM-regeringen lagt op til at forlænge en række eksisterende licenser i Nordsøen i otte år, bl.a. Tyrafeltets licens fra 2042 til 2050.

Danmarks olie- og gasproduktion afgøres af Energistyrelsen

Ved Nordsøaftalen fra 2020 blev beslutninger på olie- og gasområdet bemyndiget til Energistyrelsens Center for Undergrund, der afstemmer deres beslutninger med Klima-, Energi- og Forsyningsministeren, som derefter briefer udvalget i Folketinget. Givet olieproduktionens enorme klimapåvirkning, er denne afpolitisering af emnet et alvorligt demokratisk problem. Særligt problematisk er det, at Energistyrelsen tolker Undergrundslovens mål om en "hensigtsmæssig udnyttelse af undergrundens ressourcer," som et mål om at maksimere olie- og gasproduktionen indtil 2050. Det er stærkt uheldigt midt i en klimakrise, der kalder på det modsatte: at mest muligt olie og gas bliver i jorden.

Dispensationer og rabatter favoriserer fossilindustrien

Når Energistyrelsen administrerer ud fra et mål om at få så meget olie og gas op af undergrunden som muligt, kan selskaber forhandle sig til aldeles favorable dispensationer og rabatter ved at true med at gå og "efterlade" ressourcer i undergrunden, hvis ikke de får, hvad de ønsker sig. De kan f.eks. forhandle sig til dispensation fra at koble deres felter på den eksisterende olierørledning. Denne mulighed blev indført i 00'erne, hvor produktionen var på sit højeste og der manglede kapacitet i olierøret. Det er ikke længere situationen. Alligevel gives der fortsat dispensationer fra olierøret af økonomiske hensyn til selskaberne. Det så vi med Hejre-feltet i 2024 og Solsort-feltet i 2022. Disse afgørelser træffes alene for, at selskabet bag felterne kan spare penge ved etableringen af de nye felter. Muligheden for besparelser som disse gør det blot endnu mere attraktivt for selskaber at investere i Nordsøen.

Der er brug for en ny, grøn Nordsøaftale

Danmark ønsker at være grønt foregangsland. Med vores veluddannede befolkning, gode økonomi og gode intentioner har vi god mulighed for at blive det. Men i stedet for at skru ned for olieproduktionen i Nordsøen, udvider vi produktionen. Et fossilfrit retnings skift i Danmarks energipolitik vil harmonere bedre med Klimalovens anerkendelse af Danmarks moralske og historiske ansvar for at gå forrest.

Vejen frem er en ny, grøn Nordsøaftale.